

کرسٲ تحقیقات دانشجوی
دانشگاه علوم پزشکی کرامشاه

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Qualitative Research

&

Qualitative interviews in health research

اهداف این مبحث:

فراگیران در پایان این مبحث باید بتوانند:

۱. اهمیت مطالعات کیفی را بیان نمایند
۲. تحقیقات کیفی را شرح دهد
۳. روشهای مختلف انجام مطالعات کیفی را نام ببرد
۴. چگونگی نمونه گیری را در مطالعات کیفی بیان نماید
۵. مصاحبه کیفی را در تحقیقات سلامت شرح دهد
۶. انواع سوالات قابل طرح در مصاحبه کیفی بیان نماید
۷. مهمترین چالشها ممکن در مصاحبه کیفی را شرح دهد
۸. انواع مصاحبه های کیفی را منطبق بر رفرنس انجام دهد
۹. در یادگیری و انجام مطالعات کیفی مشارکت نماید

چرا مطالعات کیفی اهمیت دارد؟

- چون در بسیاری از موارد مطالعات کمی پاسخگوی سوالات و نیازهای اطلاعاتی ما نمی باشد
- در برخی موارد انجام الزامات مطالعات کمی مقدور نبوده یا اصولاً لازم نیست
- در موارد بسیاری حتی با رعایت الزامات مطالعات کمی نتایج حاصل ارزشمند نخواهد بود
- گاهی انجام یک مطالعه کمی بدون انجام مطالعه کیفی مقدور نمی باشد

- تحقیقات کیفی در بخش سلامت پرثمر بوده اما کمتر با آن آشنا هستند
- ماهیت شیوه‌های کیفی و کاربرد این شیوه‌ها به خوبی شناخته نشده است
- استفاده از شیوه‌های کیفی در تحقیقات سلامت، عرصه های بالینی و پزشکی در چندین سال اخیر افزایش داشته است

تحقیقات کیفی چیست؟

- مطالعات کیفی عبارتند از استنتاج نتایج از دل مباحث و جملات.
- در این تحقیقات، محقق به دنبال کمیت یا شمارش پدیده نیست و حتی آن را سنجش و اندازه گیری نمی کند.
- این تحقیقات هیچگونه قابلیت تکرارپذیری و قانونمندی برای تجزیه و تحلیل، آنچنان که در داده های کمی وجود دارد، را نمی پذیرند
- اندازه گیری در تحقیقات کیفی عموماً به شکل دسته بندی یا طبقه بندی صورت می گیرد

تحقیقات کیفی چیست؟

- تحقیقات کیفی تعیین می کنند که X (مجهول یا موضوع مورد مطالعه) چیست؟ و این مجهول در شرایط مختلف چگونه تغییر می کند، و چرا؟
- این تحقیقات افراد را در موقعیت های کاملاً طبیعی و نه در موقعیت های مصنوعی و آزمایشگاهی مورد مطالعه قرار می دهند
- در این تحقیقات اغلب چندین شیوه کیفی مورد استفاده قرار میگیرد
- متدهای پژوهشهای کیفی از دیرباز برای توضیح و تفسیر پدیده های اجتماعی بکار رفته و می روند. (پذیرش درمان توسط بیمار، تصمیم گیری توسط مسئولین مراقبتهای بهداشتی)
- روش های پژوهش کیفی و کمی می توانند مکمل یکدیگر باشند

مقایسه مطالعات کمی و کیفی

هدف مطالعه

مطالعه کیفی	مطالعه کمی
ایجاد تئوری، روشن نمودن پیچیدگی های یک پدیده، روشن ساختن مفاهیم تجربه و پدیده	پیش بینی، تشریح و توصیف پدیده ها
دستیابی به دنیای درونی شرکت کنندگان در تحقیق	آزمون فرضیه، جستجو برای یافتن روابط علی
اکتشاف (کشف مفاهیم)	اثبات کردن، اندازه گیری اثر

سوال تحقیق

مطالعه کیفی	مطالعه کمی
چرا؟	چقدر؟
چگونه؟	چه وقت؟

موضوعات مورد بررسی

مطالعه کیفی	مطالعه کمی
انگیزه ها، تجربیات، عواطف و احساسات	عملکرد، رفتار و آثار محسوس
فرهنگ و ارزش ها	----

نوع داده ها (بعد مطالعه)

مطالعه کیفی	مطالعه کمی
ذهنی	عینی

نسبت محقق با مورد تحقیق

مطالعه کیفی	مطالعه کمی
درگیر با مساله و شرکت کننده در تحقیق	نسبتاً جدا و مستقل
تعامل مستقیم با شرکت کنندگان	ارتباط ضعیف بین محقق و شرکت کننده

نمونه گیری

مطالعه کیفی	مطالعه کمی
نمونه مبتنی بر هدف	معمولاً تصادفی
حجم نمونه معمولاً کوچک	حجم نمونه بزرگ
ممکن است چندان قابل مقایسه و تعمیم به جامعه نباشد (یکتایی)	نمونه قابل مقایسه با جامعه (تعمیم پذیر)

روش جمع آوری داده ها

مطالعه کیفی	مطالعه کمی
مشارکت در فرایند مورد تحقیق	پرسشنامه استاندارد فردی از قبل طراحی شده
سوال باز	مشاهده و چک لیست
مصاحبه های فردی و جمعی	مصاحبه رسمی و سازمان یافته
	وسایل اندازه گیری کمی

تجزیه و تحلیل داده ها

مطالعه کیفی	مطالعه کمی
سطوح و طبقات متغیرها پس از جمع آوری داده ها قابل تعیین است	سطوح و طبقات متغیرها معمولاً از قبل مشخص شده
عناصر اصلی تحلیل کلمات و عبارات هستند	عناصر اصلی تحلیل اعداد و ارقام هستند
تحلیل داده ها همزمان با جمع آوری داده ها است	تحلیل داده ها بعد از جمع آوری داده ها

استحکام نتایج تحقیق

مطالعه کیفی	مطالعه کمی
بستگی به تایید این همانی نتایج توسط شرکت کنندگان دارد	بستگی به روایی و پایایی ابزارها و دقت در محاسبه حجم نمونه
---	با توجه به نتایج آزمون های آماری

خصوصیات جمع آوری اطلاعات در مطالعات کمی و کیفی

خصوصیات	روشهای کمی	روشهای کیفی
نمونه	معرف جامعه و معمولا بزرگ	نمونه هدفدار و معمولا کوچک
روش	پرسشنامه استاندارد شده فردی	مصاحبه فردی یا گروهی، مشاهده، مطالعه موردی
محدوده اطلاعات جمع آوری شده	ارزیابی تعداد معدودی از عوامل که مورد علاقه محقق است	اطلاعات مورد نیاز توسط محقق تعیین می شود لیکن شرکت کنندگان می توانند آنرا بر اساس ایده و نظرات خود تغییر دهند
تجزیه و تحلیل اطلاعات	اطلاعات جمع آوری شده در دسته های از پیش تعیین شده قرار می گیرند نتایج قابل اندازه گیری است و می توان آنها را در جداول عددی قرار داد و تحلیل آماری نمود	اطلاعات در گروههایی قرار می گیرند که بر اساس داده های جمع آوری شده تعیین می شوند نمی توان نتایج را بصورت توصیفی و گسترده ارائه کرد و تفسیرها بیشتر ادراکی می باشد
تعامل با مصاحبه شوندهگان	رسمی و دارای ساختار است	با ساختار نسبی با روابط غیر رسمی، تلاش برای دست یافتن به عمق نظرات از مصاحبه شوندهگان

روشهای انجام مطالعات کیفی کدامند؟

- **Qualitative interviews**
- **Delphi (consensus method)**
- **nominal group technique (expert panel)**
- **Focus groups**
- **Observational methods**
- **case studies**
- **...**

تعداد نمونه و روش نمونه گیری در مطالعات کیفی

تعداد نمونه و روش نمونه گیری در مطالعات کیفی:

- روش نمونه گیری دقیقاً بر اساس اهداف تحقیق تعیین می شود
 - تعیین ویژگی
 - روش گلوله برف
- بطور معمول در مطالعات کیفی بدنبال قابلیت تعمیم نیستیم
- و تعداد نمونه در هر نوع متفاوت بوده و قاعده سفت و سختی ندارد
- اما تعیین عمق و طول مدت لازم برای هر مصاحبه یا ... الزامی است

Qualitative interviews in health research

Qualitative interviews in health research

مصاحبه از پر استفاده ترین تکنیک های کیفی است .

- **مصاحبه سه نوع اصلی دارد :**

- **۱. ساخت یافته یا دارای ساختار structured**

- معمولاً دارای سؤالات با ساختار مشخص می باشد.

- برخی موارد مصاحبه های ساخت یافته جزء تکنیک های مطالعات کمی طبقه بندی می شوند

- **۲. نیمه ساخت یافته semistructured**

- این نوع مصاحبه بر اساس یک ساختار شل اداره شده و دارای سؤالات باز می باشد.

- **۳. مصاحبه عمیق depth interviews**

- مصاحبه عمیق از این هم ساختارش کمتر است و ممکن است فقط یک یا دو موضوع را پوشش دهد اما با توضیح و تفسیر بیشتر.

Qualitative interviews in health research

- در مصاحبه تحقیقات کیفی هدف محقق آن است تا **چارچوب معنایی** موردنظر مصاحبه‌شونده را آشکار سازد و نباید برداشت‌های شخصی مصاحبه‌کننده، به حساب نظرات مصاحبه‌شونده گذاشته شود.
- مصاحبه‌کنندگان تحقیقات کیفی سعی می‌کنند تا نسبت به زبان و مفاهیم به کار برده شده توسط مصاحبه‌شونده حساس باشند. تا بدینوسیله دریابند که مفهوم عمیق و دقیق آنچه مصاحبه‌شونده می‌گوید، چیست؟

Qualitative interviews in health research

- بهتر است مصاحبه را با سؤالاتی شروع کرد که مصاحبه‌شونده راحت تر به آنها پاسخ می دهد و به تدریج به سؤالات سخت تر و حساس تر نسبت به موضوع رسید.

- در مصاحبه های کیفی ترتیب سؤالات پرسیده شده متغیر بوده و بر اساس مفاهیم و پاسخ های مصاحبه شونده، طراحی سؤالات تغییر می کند.

Qualitative interviews in health research

- باید دقیقاً آنچه را که می‌خواهیم و میزان توضیح لازم را برای مصاحبه شونده روشن کنیم
- هر چه ساختار کمتر باشد تعداد سوالات نیز کمتر می‌شود
- یادداشت کردن می‌تواند فرایند مصاحبه را مختل کند و یادداشت نکردن موجب از دست رفتن داده‌ها می‌شود

Qualitative interviews in health research

- هر مصاحبه کننده‌ای نمی‌تواند موفق شود، مصاحبه گرفتن مهارت ویژه نیاز دارد که اکثر افراد فکر میکنند از آن برخوردارند!
- باید از پرسیدن سوالات جهت دهنده خودداری کرد
- باید مراقب نادیده گرفتن پاسخها بود
- باید زمان را مدیریت کرد و افراد پرحرف را با فیدبکهای کلامی (با بیان روشن سوال و پرسیدن مستقیم) و غیر کلامی کنترل کرد

Types of questions for qualitative interview

- Behavior or experience
- Opinion or belief
- Feelings
- Knowledge
- Background or demographic
- & . . .

نکته

• مصاحبه ضمن اینکه ابزار مفید و قدرتمندی است اما وقتی مصاحبه در مورد رفتار افراد است، مردم آنچه را که می گویند دقیقاً آن چیزی نیست که انجام می دهند

• اگر مصاحبه با فردی صورت می گیرد که قبلاً بیمار بوده است و یا قرار است در بخش بستری شود، مصاحبه شونده معمولاً سعی می کند پاسخ ها را مطابق میل پرستار و پزشک محقق تنظیم کند.

Qualitative interviews in health research

- رعایت نکات زیر در مصاحبه ضروری است:
- تناسب فضا و سکوت نسبی
- آشنایی با فرهنگ مصاحبه شونده
- عدم کاربرد لغات نا مفهوم و بیگانه از نظر مصاحبه شونده
- تلاش در حفظ ارتباط متقابل در طول مصاحبه
- حفظ سقف زمانی اما بدون سختگیری

Qualitative interviews in health research

- اطمینان از درک درست مفاهیم اصلی
- توجه به درک مصاحبه شونده‌گان از مصاحبه کنندگان و تاثیر عواملی چون: کلاس اجتماعی، نژاد، جنس، و فاصله طبقاتی
- ارائه پاسخ به سوالات مصاحبه شونده بعد از اتمام مصاحبه
- راز داری و بیان اینکه مطالب محرمانه خواهد بود

Common Pitfalls in Interviewing

- عوامل بیرونی قطع کننده مصاحبه (تلفن و ...)
- عواملی که موجب حواس پرتی می شوند
- وحشت بدلیل حضور در صحنه مصاحبه (در مصاحبه کننده یا مصاحبه شونده)
- از این موضوع به آن موضوع پریدن

Common Pitfalls in Interviewing

- آموزش (پند و اندرز دادن حین مصاحبه یا اصلاح بیانات)
- خلاصه سازی زود هنگام پاسخها
- مصاحبه سطحی
- مطرح شدن اطلاعات محرمانه و شخصی
- وجود مترجم
- پرسیدن سوالات بصورت غیر ماهرانه

Patton سه راهبرد برای کنترل مصاحبه

پیشنهاد می نماید:

۱. دانستن هدف مصاحبه،

۲. پرسیدن سوالات مناسب برای کسب

اطلاعات موردنظر و

۳. ارائه بازخوردهای کلامی و غیرکلامی مناسب

ثبت مصاحبه

- یادداشت برداری همزمان،
- یادداشت برداری وضبط صدای مصاحبه‌شونده.
- توجه داشته باشید که :

— پیاده کردن هر نوار، فرآیندی وقت گیر می باشد که البته بستگی به کیفیت صدای ضبط شده دارد

